

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z GEOGRAFII DLA KLASY VII DOSTOSOWANY DO INDYWIDUALNYCH POTRZEB PSYCHOFIZYCZNYCH I EDUKACYJNYCH UCZNI

Każdy uczeń, który posiada opinię Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej o dysfunkcjach jest oceniany zgodnie z indywidualnymi zaleceniami i wskazówkami przekazanymi przez poradnię.

Przy ustalaniu oceny nauczyciel bierze pod uwagę: indywidualne możliwości i właściwości psychofizyczne każdego ucznia, wysiłek wkładany przez ucznia w pracę, zainteresowania przedmiotem, zaangażowanie ucznia na zajęciach.

1. Kontroli i ocenie podlegają :

- **wypowiedzi ustne** – materiał nauczania z trzech ostatnich lekcji, kilkudzaniowe wypowiedzi na pytania zadawane przez nauczyciela,
- **pisemne prace klasowe:** sprawdziany, kartkówki, testy
- **zadania wykonywane samodzielnie w czasie lekcji:** karty pracy, zadania z zeszytu do ćwiczeń, praca z mapą różnej treści, czytanie tabel i wykresów, diagramów
- **prace zespołowe** np. współpraca w grupie dotycząca materiał nauczania z bieżącej lekcji,
- **inne nieujęte formy związane ze specyfiką przedmiotu:**
 - praca na lekcji,
 - zadania związane z projektami edukacyjnymi,
 - proste prace badawcze,
 - prowadzenie zeszytu klasowego,
 - korzystanie z przewodników, słowników , tekstów źródłowych, samokształcenie,
 - szczególne osiągnięcia ucznia

2. Ocenianie ma charakter cyfrowy w skali 1 - 6. Prace pisemne ocenia się punktowo.

Dla ustalenia ocen cyfrowych stosowane są progi przeliczeniowe według następującej skali:

0 – 29%	30 – 49%	50 – 69%	70 – 89 %	90 – 97 %	98% - 100%
niedostateczny	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący

3. Pisemne prace klasowe: kartkówki, testy, sprawdziany są obowiązkowe.
4. Jeżeli uczeń opuści pracę klasową z przyczyn losowych, to powinien ją napisać w ciągu dwóch tygodni od powrotu do szkoły. Jeżeli nie umówi się na zaliczenie lub gdy jego nieobecność jest nieusprawiedliwiona, uczeń przystępuje do pracy klasowej na pierwszej lekcji, na którą przyszedł.
5. Każdą pracę klasową uczeń może poprawić tylko raz w ciągu dwóch tygodni od dnia oddania sprawdzonych prac. Do dziennika nauczyciel wstawia tylko wyższą ocenę z poprawy, a jeżeli jest ona taka sama lub niższa, to pisze odpowiedni komentarz przy danej ocenie.

6. Przy poprawianiu prac i pisaniu w drugim terminie kryteria ocen nie zmieniają się.
7. Kartkówki mogą obejmować materiał maksymalnie z trzech lekcji i mogą być niezapowiadane.
8. Uczniowie, którzy wrócili do szkoły po co najmniej tygodniowej usprawiedliwionej nieobecności w szkole nie muszą pisać zapowiadanych prac pisemnych w pierwszym terminie.
9. Uczeń, który opuścił więcej niż 50% lekcji może nie być klasyfikowany z przedmiotu.
10. Uczeń ma obowiązek nosić zeszyt klasowy, podręcznik, potrzebne przybory wskazane przez nauczyciela, ćwiczenia do geografii jeśli są obowiązkowe w danej klasie.
11. Uczeń ma prawo dwukrotnie w ciągu semestru zgłosić przed lekcją nieprzygotowanie do lekcji bez ponoszenia konsekwencji np.: brak zeszytu przedmiotowego, nieprzygotowanie do wypowiedzi ustnej z trzech ostatnich lekcji. Nieprzygotowanie nie dotyczy zapowiedzianych prac klasowych: kartkówek, testów, sprawdzianów i lekcji powtórzeniowych.
12. Uczeń, który nie zgłosi nieprzygotowania - za trzecie nieprzygotowanie otrzymuje punkty ujemne.
13. Podsumowaniem edukacyjnych osiągnięć ucznia w danym roku szkolnym jest ocena roczna. Wystawia ją nauczyciel po uwzględnieniu wszystkich form aktywności ucznia oraz ocen częściowych.
14. Informację o proponowanej ocenie rocznej uczeń uzyskuje na dwa tygodnie przed rocznym klasyfikacyjnym posiedzeniem Rady Pedagogicznej.
15. **Uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, jeśli nie spełni wymagań przewidzianych na ocenę dopuszczającą.**

Warunki i tryb uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej:

1. Uczeń lub jego rodzice ubiegający się o podwyższenie oceny zwracają się z pisemnym wnioskiem (np. za pośrednictwem Librusa) do nauczyciela danych zajęć w terminie 3 dni roboczych od otrzymania informacji o przewidywanej rocznej ocenie klasyfikacyjnej.
2. O uzyskanie wyższej o jeden stopień niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej mogą ubiegać się wszyscy uczniowie, o ile spełnią następujące warunki:
 - A) frekwencja na zajęciach z danego przedmiotu nie może być niższa niż 80 % (z wyjątkiem długotrwałej choroby ucznia);
 - B) wszystkie nieobecności na zajęciach z danego przedmiotu muszą być usprawiedliwione;
 - C) uczeń przystąpił do wszystkich przewidzianych przez nauczyciela sprawdzianów lub popraw.
3. Uczeń spełniający wszystkie warunki przystępuje do sprawdzianu (lub innej formy, którą wyznaczy nauczyciel) obejmującego materiał określony w wymaganiach edukacyjnych na ocenę, o którą się ubiega.
4. W przypadku niespełnienia któregokolwiek z warunków, o których mowa w pkt 2 wniosek ucznia/ rodzica zostaje odrzucony, a nauczyciel informuje o tym ucznia lub/i jego rodziców.
5. Termin sprawdzianu, który powinien się odbyć najpóźniej na 3 dni przed rocznym klasyfikacyjnym zebraniem Rady Pedagogicznej, ustala nauczyciel.
6. Podwyższenie przewidywanej oceny rocznej może nastąpić w przypadku, gdy ze sprawdzianu przygotowanego przez nauczyciela uczeń uzyskał minimum 80% punktów.

Dostosowanie wymagań edukacyjnych szczegółowych na poszczególne oceny

(oparte na *Programie nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa* autorstwa Ewy Marii Tuz i Barbary Dziedzic)

Wymagania na poszczególne oceny				
na ocenę dopuszczającą	na ocenę dostateczną	na ocenę dobrą	na ocenę bardzo dobrą	na ocenę celującą
1. Środowisko przyrodnicze Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje cechy położenia Polski w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej • podaje całkowitą powierzchnię Polski • wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie • wyjaśnia znaczenie terminu <i>rzeźba polodowcowa (glacjalna)</i> • wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski • wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie • wymienia cechy klimatu morskiego i klimatu kontynentalnego • podaje nazwy mas powietrza napływających nad terytorium Polski • wymienia elementy klimatu • wymienia czynniki, które warunkują zróżnicowanie temperatury powietrza i wielkość opadów w Polsce • określa przeważający kierunek wiatrów w Polsce • wskazuje na mapie główne rzeki Polski • wymienia przyczyny powodzi w Polsce • określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego • wskazuje na mapie Morza Bałtyckiego jego największe zatoki, wyspy i cieśniny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia cechy położenia Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej • opisuje granicę między Europą a Azją na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy • odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy • wskazuje na mapie przebieg granic Polski • wymienia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plejstocen, holocen</i> • wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej góry fałdowe, zrębowe oraz wulkaniczne w Europie i w Polsce • omawia zlodowacenia na obszarze Polski • opisuje nizinne i górskie formy polodowcowe • dokonuje podziału surowców mineralnych • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ciśnienie atmosferyczne, niż baryczny, wyż baryczny</i> • wyjaśnia znaczenie terminu średnia dobowa temperatura powietrza • podaje cechy klimatu Polski • opisuje zjawisko powodzi • wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oblicza rozciągłość południkową oraz rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski • wyjaśnia, jak powstał węgiel kamienny • omawia proces powstawania gór • wymienia ruchy górotwórcze, które zachodziły w Europie i w Polsce • charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na obszarze Polski • omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy ukształtowania powierzchni Europy i Polski • opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej • omawia warunki klimatyczne w Europie • charakteryzuje czynniki kształtujące klimat w Polsce • odczytuje wartości temperatury powietrza i wielkość opadów atmosferycznych z klimogramów • wyjaśnia, jak powstają najważniejsze wiatry lokalne w Polsce • wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry • omawia funkcje lasów • opisuje na podstawie mapy cechy oraz walory Wisły i Odry • charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia konsekwencje położenia geograficznego oraz politycznego Polski • charakteryzuje jednostki geologiczne Polski na tle struktur geologicznych Europy • omawia wpływ głównych mas powietrza na klimat i pogodę w Polsce • wskazuje na mapach Europy i Polski obszary, na których występowały ruchy górotwórcze • opisuje cechy różnych typów genetycznych gór • wykazuje pasowość rzeźby terenu Polski • przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski • rozpoznaje główne skały występujące na terenie Polski • podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce • opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza napływające nad teren Polski • opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce • wyjaśnia, jak powstają najważniejsze wiatry lokalne w Polsce • omawia ważniejsze typy jezior 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje konsekwencje rozciągłości południkowej i rozciągłości równoleżnikowej Polski i Europy • opisuje wpływ wydobycia surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze • wykazuje wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę • ocenia znaczenie gospodarcze rzek i jezior w Polsce • omawia na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów przeciwpowodziowych, zabudowy obszarów zalewowych i tworzenia sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i skutki powodzi w Polsce • wymienia główne źródła zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego • ocenia przydatność rolniczą różnych typów gleb • ocenia przydatność przyrodniczą i gospodarczą lasów w Polsce • podaje argumenty przemawiające za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego

<ul style="list-style-type: none"> •omawia linię brzegową Bałtyku •podaje główne cechy fizyczne Bałtyku •wymienia typy gleb w Polsce •wskazuje parki narodowe na mapie Polski 	<ul style="list-style-type: none"> •zagrożone powodzią •wyjaśnia znaczenie terminu <i>przepływ</i> •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powódź, dolina rzeczna, koryto rzeczne, obszar zalewowy, sztuczny zbiornik wodny, retencja naturalna</i> •omawia wielkość i głębokość Bałtyku •charakteryzuje temperaturę wód oraz zasolenie Bałtyku na tle innych mórz świata •opisuje wybrane typy gleb w Polsce •omawia strukturę gatunkową lasów w Polsce •wymienia różne rodzaje lasów w Polsce •wyjaśnia znaczenie terminu <i>lesistość</i> 	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce •określa rolę przeciwpowodziową sztucznych zbiorników •podaje różnicowanie długości okresu wegetacyjnego w Polsce na podstawie mapy tematycznej •charakteryzuje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku •opisuje świat roślin i zwierząt Bałtyku •opisuje rozmieszczenie gleb w Polsce •ocenia rolę parków narodowych w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego 	<ul style="list-style-type: none"> •występujące w Polsce •przedstawia metody ochrony przeciwpowodziowej •omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki •omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku •opisuje typy lasów w Polsce •opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie Polski •wskazuje na mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych 	
---	--	---	--	--

2. Ludność i urbanizacja w Polsce

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wymienia nazwy państw sąsiadujących z Polską •wskazuje na mapie administracyjnej Polski poszczególne województwa i ich stolice •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>przyrost naturalny, współczynnik przyrostu naturalnego, wyż demograficzny, niż demograficzny</i> •odczytuje dane dotyczące struktury płci i wieku oraz średniej długości trwania życia w Polsce na podstawie danych statystycznych •wyjaśnia znaczenie terminu <i>gęstość zaludnienia</i> •wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>migracja, emigracja, imigracja, saldo migracji</i> •wyjaśnia znaczenie terminu <i>migracje wewnętrzne</i> •wymienia przyczyny migracji wewnętrznych •odczytuje dane dotyczące wielkości i kierunków emigracji z Polski •wymienia główne skupiska Polonii •wymienia mniejszości narodowe 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Polski po II wojnie światowej •omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2018 •omawia przestrzenne różnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce •wymienia na podstawie danych statystycznych państwa o różnym współczynnika przyrostu naturalnego w Europie •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>piramida płci i wieku, średnia długość trwania życia</i> •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>przyrost rzeczywisty, współczynnik przyrostu rzeczywistego</i> •omawia na podstawie danych statystycznych średnią długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństw •wyjaśnia, czym są ekonomiczne grupy wieku •wyjaśnia przyczyny różnicowania gęstości zaludnienia w Polsce •omawia na podstawie mapy tematycznej przestrzenne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX w. •wymienia przykłady terytoriów zależnych należących do państw europejskich •oblicza współczynnik przyrostu naturalnego •omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce •porównuje udział poszczególnych grup wiekowych ludności w Polsce na podstawie piramidy wieku i płci •oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski •opisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia ludności w Polsce •opisuje skutki migracji zagranicznych w Polsce •omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce •wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego gminy o dużym spadku liczby ludności •przedstawia strukturę narodowościową ludności Polski na tle struktury narodowościowej ludności w wybranych państwach europejskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •omawia podział administracyjny Polski •podaje przyczyny zróżnicowania przyrostu naturalnego w Europie i w Polsce i podaje przykłady państw •omawia przyrodnicze i poza przyrodnicze czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w wybranych państwach Europy i Polski •oblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego w Polsce •charakteryzuje skutki migracji wewnętrznych w Polsce •porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europy •wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich •omawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce •przedstawia strukturę wyznaniową Polaków na tle państw Europy •analizuje współczynnik salda migracji na przykładzie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •analizuje na podstawie dostępnych źródeł ekonomiczne skutki utrzymywania się niskich lub ujemnych wartości współczynnika przyrostu naturalnego w krajach Europy i Polski •analizuje piramidę wieku i płci ludności Polski •analizuje konsekwencje starzenia się społeczeństwa europejskiego •analizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce •ocenia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie •przedstawia wpływ procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskich •przedstawia problemy mniejszości narodowych w Europie i w Polsce •omawia zmiany zachodzące w procesie urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej •omawia strukturę zatrudnienia
--	--	---	---	---

<p>w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie Polski regiony zamieszkiwane przez mniejszości narodowe wyjaśnia znaczenie terminów: <i>struktura zatrudnienia</i>, odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki wyjaśnia znaczenie terminów: <i>miasto, wskaźnik urbanizacji, aglomeracja</i> wymienia największe miasta Polski i wskazuje je na mapie odczytuje z danych statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy wymienia przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast 	<p>zróznicowanie gęstości zaludnienia w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>aglomeracja monocentryczna, aglomeracja policentryczna (konurbacja)</i> wymienia funkcje miast podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce wymienia główne przyczyny migracji zagranicznych w Polsce określa kierunki napływu imigrantów do Polski charakteryzuje mniejszości narodowe, mniejszości etniczne i społeczności etniczne w Polsce podaje przyczyny rozwoju największych miast w Polsce wymienia typy zespołów miejskich w Polsce i podaje ich przykłady wymienia i omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich 	<ul style="list-style-type: none"> określa na podstawie danych statystycznych różnice między strukturą zatrudnienia ludności w poszczególnych województwach charakteryzuje funkcje wybranych miast w Polsce wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego obszary o dużym wzroście liczby ludności analizuje rozmieszczenie oraz wielkość miast w Polsce omawia na podstawie map tematycznych zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszawy wskazuje różnice między aglomeracją monocentryczną a aglomeracją policentryczną podaje przykłady miast o różnych funkcjach w Polsce 	<p>województw podlaskiego i zachodniopomorskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie wg grup wielkościowych omawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji omawia przyczyny rozwoju miast w Polsce porównuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy omawia wpływ migracji do stref podmiejskich na przekształcenie struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawy określa zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich na przykładzie Krakowa i Warszawy 	<p>wg działań gospodarki w poszczególnych województwach</p>
---	---	--	---	---

3. Rolnictwo i przemysł Polski

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia funkcje rolnictwa wymienia przyrodnicze i poza przyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w Polsce wymienia na podstawie map tematycznych regiony rolnicze w Polsce wymienia główne uprawy w Polsce wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce wymienia główne zwierzęta gospodarskie w Polsce wskazuje na mapie obszary chowu zwierząt gospodarskich dokonyuje podziału przemysłu na sekcje i działy wymienia funkcje przemysłu wymienia źródła energii wymienia typy elektrowni wskazuje na mapie największe elektrownie w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje warunki przyrodnicze i poza przyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plon, zbiór, areal</i> przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw w Polsce wyjaśnia znaczenie terminów: <i>chów, pogłowie</i> przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce wymienia czynniki lokalizacji chowu bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce wymienia podstawowe cechy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolnictwo jako sektor gospodarki oraz jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju charakteryzuje regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy wymienia główne rejony warzywnictwa i sadownictwa w Polsce prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę chowu zwierząt gospodarskich w Polsce przedstawia przemysł jako sektor gospodarki i jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju omawia cechy gospodarki Polski przed 1989 rokiem i po nim opisuje rozmieszczenie przemysłu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje czynniki wpływające na rozmieszczenie upraw w Polsce porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej analizuje przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu opisuje zmiany, które zaszły w strukturze produkcji po 1989 roku w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej wymienia korzyści płynące z wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii omawia na podstawie dostępnych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia korzyści dla polskiego rolnictwa wynikające z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce dokonyuje na podstawie danych statystycznych analizy zmian pogłowia wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 roku i wyjaśnia ich przyczyny przedstawia wpływ przemian gospodarczych w Polsce po 1998 roku na zmiany struktury zatrudnienia w wybranych regionach kraju analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkiem i Pomorskiem
--	---	--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne źródła energii w województwach pomorskim i łódzkim 	<p>gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia cechy polskiego przemysłu wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski lokalizuje na mapie Polski elektrownie ciepłone, wodne i niekonwencjonalne opisuje wielkość produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych 	<p>w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 rokiem podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej w województwach pomorskim i łódzkim 	<p>źródeł zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce</p> <ul style="list-style-type: none"> prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce na tle wybranych krajów Europy wyjaśnia wpływ warunków poza przyrodniczych na wykorzystanie OZE w województwach pomorskim i łódzkim 	
--	--	---	---	--

4. Usługi w Polsce

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce wyjaśnia znaczenie terminu <i>komunikacja</i> wyróżnia rodzaje transportu w Polsce wskazuje na mapie Polski porty morskie oraz lotnicze wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eksport, import, bilans handlu zagranicznego</i> wymienia państwa będące głównymi partnerami handlowymi Polski wyjaśnia znaczenie terminów: <i>turystyka, walory turystyczne, infrastruktura turystyczna</i> wymienia regiony turystyczne Polski i wskazuje je na mapie wymienia główne atrakcje turystyczne wybrzeża Bałtyku i Małopolski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia zróżnicowanie usług w Polsce omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce wyróżnia rodzaje łączności omawia na podstawie map tematycznych gęstość dróg kołowych w Polsce omawia na podstawie mapy tematycznej gęstość sieci kolejowej w Polsce wyjaśnia znaczenie terminów: <i>centra logistyczne, spedycja</i> omawia na podstawie danych statystycznych stan morskiej floty transportowej w Polsce wymienia towary, które dominują w polskim handlu zagranicznym wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego omawia czynniki rozwoju turystyki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia usługi jako sektor gospodarki oraz ich rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach pasażerów i ładunków omawia ruch pasażerski w portach lotniczych Polski przedstawia przyczyny niskiego salda bilansu handlu zagranicznego w Polsce charakteryzuje polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski wymienia polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> i wskazuje je na mapie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> prezentuje na podstawie dostępnych źródeł problemy polskiego transportu wodnego i lotniczego podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie określa wpływ walorów przyrodniczych wybrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> identyfikuje związki między transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej ocenia na podstawie dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy ocenia na podstawie dostępnych źródeł atrakcyjność turystyczną wybranego regionu Polski analizuje wpływy z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy na rozwój tych krajów
---	--	---	---	--

5. Mój region i moja mała ojczyzna

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminu <i>region</i> wskazuje położenie swojego regionu na mapie ogólnogeograficznej Polski wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej sąsiednie regiony wyjaśnia znaczenie terminu <i>mała ojczyzna</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyróżnia najważniejsze cechy gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map tematycznych rozpoznaje w terenie obiekty decydujące o atrakcyjności małej ojczyzny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie analizuje genezę rzeźby terenu swojego regionu opisuje walory środowiska geograficznego małej ojczyzny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> prezentuje na podstawie informacji wyszukanych w różnych źródłach i w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) atrakcyjność osadniczą oraz gospodarczą małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania i rozwoju 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wykazuje na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu zależność między elementami środowiska geograficznego
---	---	--	--	--

<ul style="list-style-type: none">•wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, na mapie topograficznej lub na planie miasta obszar małej ojczyzny•przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie	<ul style="list-style-type: none">•wymienia najważniejsze walory przyrodnicze regionu•wymienia walory środowiska geograficznego małej ojczyzny	<ul style="list-style-type: none">•omawia historię małej ojczyzny na podstawie dostępnych źródeł	<ul style="list-style-type: none">określonej działalności gospodarczej•prezentuje główne cechy gospodarki regionu	<ul style="list-style-type: none">•planuje wycieczkę po swojej małej ojczyźnie•podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego na arenie międzynarodowej
--	---	--	--	--